

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в конкурс за академичната длъжност ПРОФЕСОР, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски” в ДВ., бр. 37/ 26.04.2024 г.

Рецензент: проф. д-р **Марияна Тонева Кузманова**, УНСС, гр. София, научна специалност "Социално управление"

Член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР по професионално направление 3.8. Икономика (Маркетинг (Маркетинг, ценова политика на предприемаческия бизнес, предприемачество))

Основание: Заповед № 1184/ 25.06.2024 г. на Ректора на ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград

Кандидат: доц. д-р **Вяра Василева Кюрова**, катедра "Бизнес мениджмънт и маркетинг", Стопански факултет при ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград

I. *Кратки биографични данни за кандидата*

В посочения конкурс за заемане на академичната длъжност "професор" участва само един кандидат - доц. д-р Вяра Василева Кюрова, която е представила всички необходими документи. Тя е родена на 3.04.1972 г. През 1996 г. завършва магистратура по "Физика", а през 2000 г. - магистратура по "Счетоводство и контрол" в ЮЗУ "Неофит Рилски", където постъпва на работа като асистент в катедра "Мениджмънт и маркетинг" през януари 2005 г. През 2011 г. получава ОНС "доктор" по "Икономика и управление (по отрасли)". Преминава последователно през длъжностите старши и главен асистент, а през 2014 г. е избрана за доцент в същата катедра.

Владее руски и английски език.

Член е на Управителния съвет на Съюза на учените в България - клон Благоевград, на WoodEMA, на Macedonian Marketing Association "Marketing", на Съюза на икономистите в България и на Камарата на

преподавателите от висшето образование.

Доц. д-р Вяра Кюрова е главен редактор на списание "Предприемачество", заместник главен редактор на списание "Икономика и управление", член на редакционна колегия на списание "Multidisciplinary journal of science, education and art", България, на списание "Management Studies", САЩ, на списание "China-USA Business Review", САЩ, на списание "Chinese Business Review", САЩ, на списание "POLONIA", Полша, на списание "MIND", Полша, на списание "Economic processes management", Украйна, на списание "Revista 100-Cs", Чили и на списание "Journal of Business and Economic Development" (JBED), САЩ. Член е на научния комитет на The 6-th Virtual Multidisciplinary Conference (QUAESTI 2018), Словакия, и на научните съвети на TMS ALGARVE 2014, Management Studies International Conference, Португалия, и на International Scientific Conference "THE CULTURAL CORRIDORS OF SOUTHEASTERN EUROPE: CULTURAL TOURISM WITHOUT BOUNDARIES", Santorini, Гърция.

Доц. д-р Кюрова е провела редица специализации в чужбина: в Технологичния институт по образование на Централна Македония, Гърция; по социално предприемачество в рамките на проект BMP1/1.3/2738/2017 "INNOVATIVE VOCATIONAL SOCIAL ENTREPRENEURIAL TRAINING (INNOVENTER)" по програма Transnational Cooperation Interreg "Balkan-Mediterranean 2014-2020"; в Полша (Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna, Bielsko-Biala и University of Bielsko-Biala). Осъществила е смесена мобилност в Technical University of Civil Engineering, Букурещ, Румъния (2023 г.).

Висока оценка заслужава участието на кандидата в конкурса като външен експерт по ос 4 ЛИДЕР на ПРСР - България и експерт по проект „Long life learning as a tool for improvement of employability &

competitiveness“ и проект "Emplocomp".

Може да бъде направен изводът, че кандидатът отговаря в пълна степен на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "професор".

II. *Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата*

Представената от доц. д-р Вяра Кюрова научна и научно-приложна продукция отговаря напълно на количествените и качествените изисквания съобразно ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и на Вътрешните нормативни изисквания, приети от АС на ЮЗУ "Неофит Рилски" - Благоевград.

Изпълнение на количествените изисквания.

За участие в конкурса за професор кандидатът представя 38 публикации с общ обем 830 страници. Структурата на публикациите е следната: 3 монографии, от които 1 самостоятелна; 9 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, от които 2 самостоятелни; 21 статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, от които 6 самостоятелни; 1 студия в съавторство, публикувана в научно издание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни с научна информация; 1 студия в съавторство, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове; 2 учебника и 1 учебно помагало в съавторство. Голяма част от публикациите са на английски език (27 на брой).

Кандидатът представя информация за следните 67 цитирания: цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в

световноизвестни бази данни с научна информация - 33; цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране - 21; цитирания или рецензии в нерелефирани списания с научно рецензиране - 13.

Доц. д-р Вяра Кюрова има четирима успешно защитили докторанти, от които двама са чужденци.

Следователно може да бъде направен изводът, че кандидатът за заемане на академичната длъжност "професор" превишава нормативните изисквания на ЮЗУ "Неофит Рилски" за заемане на тази длъжност (550 точки) почти три пъти като постига 1561,4 точки.

Изпълнение на качествените изисквания.

Доц. д-р Вяра Кюрова е изявен преподавател и сериозен изследовател в областта на маркетинга, конкурентоспособността и предприемаческия бизнес. Нейните дългогодишни интереси и изследвания в тези актуални направления ѝ позволяват да се утвърди като авторитетен учен, чиито публикации са търсени и предизвикват вниманието на научната общност. Демонстрира активно участие в три национални и четири международни проекти, на един от които е локален мениджър. Наред с това доц. д-р Кюрова има участие в десет вътрешноуниверситетски проекти като е била ръководител на един от тях. Получава две международни научни награди през 2022 г. на 10th International scientific conference "MODERN RESEARCH AND TRENDS IN ECONOMICS, LAW AND SOCIAL POLICIES", Университет в Елбасан "Aleksander Xhuvani", Албания.

Кандидатът е рецензент на 14 научни трудове в областта на управлението, фамилияния бизнес, конкурентоспособността, маркетинга и туризма. Има 27 участия в научни журита за присъждане на ОНС "доктор" (на 9 процедури е председател на научното жури) и за заемане на академични длъжности (3 пъти председател на научното жури).

Общият стаж на кандидата в катедра „Бизнес мениджмънт и маркетинг“ на ЮЗУ е повече от 19 години (2005 - 2024 г.), а стажът като доцент – почти 10 години (2014 - 2024 г.). Учебно-преподавателската работа на доц. д-р Вяра Кюрова е разнообразна. Обхваща разработването на учебни програми, подготовката на бакалавърски и магистърски лекционни курсове, работа със студенти и докторанти и др. Благодарение на богатия си опит като лектор води лекционни курсове по дисциплините "Маркетинг", "Международен маркетинг", "Маркетингово планиране", "Цени и ценова политика", "Предприемачество", "Бизнес предприемачество", "Дистрибуционна политика", "Ценови стратегии". Публикуваните два учебника и едно учебно помагало в съавторство подпомагат в съществена степен учебния процес.

Благодарение на високата оценка от страна на колегите за професионалните и лични качества на кандидата за професор тя заема следните важни административни длъжности: от месец октомври 2015 г. до октомври 2023 г. - заместник декан по учебната дейност в Стопанския факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“ и от януари 2024 г. - заместник ректор по образователни дейности – бакалавърски програми и акредитация в университета.

Направената количествена и качествена оценка на научната и научно-приложната продукция на доц. д-р Вяра Кюрова показва пълно съответствие с изискванията за заемане на академичната длъжност "професор". Стойностната научна кариера на кандидата и неговите професионални компетенции отговарят напълно на обявения конкурс за катедра "Бизнес мениджмънт и маркетинг".

III. *Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата*

Основни направления в научната продукция.

Представените научни трудове на доц. д-р Вяра Кюрова показват уменията на кандидата да открива актуални проблеми в управленските теория и практика и да предлага модерни решения.

Основните направления на представените научни публикации са следните:

- маркетинг, конкурентоспособност и ценова политика на предприемаческия бизнес;
- управление на предприемаческия бизнес в различни сектори;
- развитие на младежкото и социалното предприемачество;
- иновации, иновационен потенциал и компетенции на предприемаческия бизнес.

Преценка на монографията като самостоятелен обект на рецензиране.

Монографията "Ценова политика на предприемаческия бизнес", представена като хабилитационен труд за участие в настоящия конкурс, е разработена в обем от 228 стр. и е издадена през 2020 г. от Университетско издателство "Н. Рилски", Благоевград.

В центъра на изложението е изследването на актуални въпроси, свързани с ценовата политика в предприемаческата дейност от гледна точка на теорията и практиката. Висока оценка заслужава проведеното анкетно проучване на предприемаческия бизнес в област Благоевград, осъществено в периода септември - декември 2019 г. Структурата на публикацията е балансирана и логически добре построена, което улеснява автора в неговите усилия да постигне зададената цел и реши свързаните с нея изследователски

задачи.

Първа глава е озаглавена "Теоретични проблеми на ценовата политика на предприемаческия бизнес". Разгледана е ролята на ценовата политика като философия на предприемаческия бизнес. Изведени са особеностите на ценовите цели и е представена тяхна типология. На тази основа са изяснени същността и характерните черти на ценовите стратегии и на различните подходи за ценообразуване. Втора глава на монографията е посветена на факторната обусловеност на ценовата политика на предприемаческия бизнес. Изследвани са вътрешните и външните ценообразуващи фактори. В края на тази глава са анализирани факторите на ценовата чувствителност на потребителите. В третата глава на публикацията е представена оценката на ценовата политика на предприемаческия бизнес. Интерес представлява анализът на състоянието на предприемаческия бизнес, осъществен на базата на разнообразни показатели (правна форма на осъществяване на стопанска дейност, брой и големина на предприятията, сфера на икономическа дейност и размер на пазарния дял). Представени са резултатите от оценката на дейността, свързана с формиране и реализиране на ценовата политика, както и от анализа на влиянието на ценообразуващите фактори върху ценовата политика. Специално място в изложението е отделено на уменията на предприемачите да провеждат пазарни проучвания (изучаване на потребностите и нагласите на потребителите, тяхната удовлетвореност от съотношението „качество - цена“, видове отстъпки и др.). Оценени са и компетенциите на предприемачите в областта на ценовата политика.

Приемам научните и научно-приложните приноси в публикациите на доц. д-р Вяра Кюрова и съм убедена, че те са нейно лично дело, резултат от систематичната ѝ научно-изследователска дейност. Накратко те могат да бъдат формулирани по следния начин:

1. Въз основа на изследванията в областта на маркетинга и ценовата

политика са доразвити основни методологически и методически постановки с фокус върху предприемаческия бизнес. (1, 3, 38)

2. Разгледани са особеностите и типологията на ценовите цели на предприемаческия бизнес, на неговите ценови стратегии и различните подходи за ценообразуване. (1, 38)
3. Установена е взаимовръзката на маркетинговите проучвания с процеса на вземане на маркетингови решения. Изведена е ролята на маркетинговата ориентация за развитието на фамилния бизнес с акцент върху дейността на фамилните предприятия от сферата на туризма в страната. (3, 9, 21, 29, 32, 36, 37)
4. Във връзка с конкурентоспособността са разгледани същността и измерителите на корпоративния имидж, както и същността на маркетинговия и иновационния потенциал на предприятията. Направена е класификация на външните фактори за конкурентоспособност и е предложена система от индикатори за анализ и оценка на тяхното влияние. (5, 14, 15, 16, 27, 33)
5. Разгледани са актуални въпроси на комуникационната политика с акцент върху сектора на търговията, потребителската удовлетвореност, взаимоотношенията с клиентите и тяхната лоялност. (18, 19, 25, 28)
6. Разработени са теоретични и практически въпроси, свързани с ключовата роля на международната маркетингова дейност за развитие на фамилния бизнес с оглед анализа на факторите на културната среда и събирането на необходимата маркетингова информация за тях. (23, 26)
7. Изследвани са теоретични постановки общо за предприемачеството, както и за младежкото, социалното,

фамилното предприемачество, предприемачеството в различни сектори и перспективите за тяхното развитие. (2, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 20, 22, 24, 30, 31, 34, 35)

8. Разработени са актуални проблеми на мениджмънта на предприемаческата дейност в различни сектори в силно изменчивата бизнес среда (развитие на фамилния бизнес, дигитализация, преплитане на кризисни явления и процеси и др.). (4, 7, 13, 17, 20, 22, 30, 34)
9. Изследвани са важни теоретични и практически въпроси в областта на видовете иновации, иновационния потенциал и креативността в предприемаческата дейност. (10, 11, 34)
10. Изяснени са същността и характеристиките на предприемаческите компетенции и е предложен модел на предприемаческите компетенции. (1, 8, 24)

Следователно посочените приноси в публикациите на доц. д-р Вяра Кюрова отразяват постигнатите от кандидата високи резултати в научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност.

IV. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки към документите на кандидата, с които той участва в настоящия конкурс. Бих му препоръчала предвид големия изследователски потенциал, с който разполага, и в бъдеще да търси възможности за обогатяване на лекционните курсове с резултати от проведени емпирични изследвания.

V. *Заключение*

Последователната научна кариера на кандидата и неговата цялостна дейност отговарят напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Р България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ЮЗУ "Неофит Рилски". Въз основа на направените в рецензията изводи и положителните оценки на приложените в конкурса документи и резултатите от работата на кандидата с убеденост препоръчвам доцент д-р Вяра Василева Кюрова да бъде избрана на академичната длъжност "професор" по професионално направление 3.8. Икономика (Маркетинг (Маркетинг, ценова политика на предприемаческия бизнес, предприемачество)) в университета.

София, 05.08.2024 г.

Член на научното жури:

/проф. д-р Марияна Кузманова/

SCIENTIFIC REVIEW

of the works submitted for participation in the competition for the academic position of PROFESSOR, announced by SWU "Neofit Rilski" in the State Gazette, issue 37/ 26.04.2024.

Reviewer: Prof. Dr. **Mariyana Toneva Kuzmanova**, University of National and World Economy, Sofia,
scientific specialty "Social Management"

Member of the scientific jury in the competition for the academic position of PROFESSOR in professional field 3.8. Economics (Marketing), (Marketing, Pricing Policy of Entrepreneurial Business, Entrepreneurship))

Basis: Order № 1184/ 25.06.2024 by the Rector of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

Candidate: Assoc. Prof. Dr. **Vyara Vasileva Kyurova**, Department of Business Management and Marketing, Faculty of Economics at SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

I. *Brief Biographical Data of the Candidate*

The only candidate participating in the announced competition for the academic position of "professor" is Assoc. Prof. Dr. Vyara Vasileva Kyurova, who has submitted all the necessary documents. She was born on April 3, 1972. In 1996, she completed her master's degree in "Physics", and in 2000, she earned a master's degree in "Accounting and Control" from SWU "Neofit Rilski", where she began working as an assistant in the Department of Management and Marketing in January 2005. In 2011, she received her Ph.D. in "Economics and Management

(by industries)". She progressed through the positions of senior and chief assistant, and in 2014 she was appointed as an associate professor in the same department.

She is proficient in Russian and English.

She is a member of the Management Board of the Union of Scientists in Bulgaria - Blagoevgrad branch, WoodEMA, Macedonian Marketing Association "Marketing", the Union of Economists in Bulgaria, and the Chamber of Lecturers in Higher Education.

Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova is the editor-in-chief of the journal "Entrepreneurship", deputy editor-in-chief of the journal "Economics and Management", and a member of the editorial boards of the "Multidisciplinary Journal of Science, Education and Art", Bulgaria, "Management Studies", USA, "China-USA Business Review", USA, "Chinese Business Review", USA, "POLONIA", Poland, "MIND", Poland, "Economic Processes Management", Ukraine, "Revista 100-Cs", Chile, and the "Journal of Business and Economic Development" (JBED), USA. She is a member of the scientific committee of The 6th Virtual Multidisciplinary Conference (QUAESTI 2018), Slovakia, and the scientific councils of TMS ALGARVE 2014, Management Studies International Conference, Portugal, and the International Scientific Conference "THE CULTURAL CORRIDORS OF SOUTHEASTERN EUROPE: CULTURAL TOURISM WITHOUT BOUNDARIES", Santorini, Greece.

Assoc. Prof. Dr. Kyurova has undertaken numerous specializations abroad: at the Technological Institute of Education of Central Macedonia, Greece; in social entrepreneurship within the framework of the project BMP1/1.3/2738/2017 "INNOVATIVE VOCATIONAL SOCIAL ENTREPRENEURIAL TRAINING (INNOVENTER)" under the Transnational Cooperation Interreg "Balkan-Mediterranean 2014-2020" program; in Poland (Wyzsza Szkola Ekonomiczno-

Humanistyczna, Bielsko-Biala and University of Bielsko-Biala). She conducted mixed mobility at the Technical University of Civil Engineering, Bucharest, Romania (2023).

Her participation in the competition deserves high praise as an external expert for Axis 4 LEADER of the Rural Development Program (RDP) - Bulgaria, and as an expert on the project "Long life learning as a tool for improvement of employability & competitiveness" and the project "Emplocomp."

It can be concluded that the candidate fully meets the requirements for participation in the competition for the academic position of "professor."

II. *Characteristics of the Candidate's Scientific and Applied Research Output*

The scientific and applied research output presented by Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova fully meets the quantitative and qualitative requirements according to the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB), the Rules for its implementation, and the internal regulatory requirements adopted by the Academic Council of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

Fulfillment of the quantitative requirements.

To participate in the competition for professor, the candidate presents 38 publications with a total volume of 830 pages. The structure of the publications is as follows: 3 monographs, one of which is independent; 9 articles published in scientific journals, indexed in world-renowned databases, of which 2 are independent; 21 articles and reports published in non-indexed peer-reviewed journals or edited collective volumes, of which 6 are independent; 1 co-authored study published in a scientific journal indexed in world-renowned databases; 1

co-authored study published in a non-indexed peer-reviewed journal or edited collective volumes; 2 textbooks and 1 teaching aid in co-authorship. A significant portion of the publications is in English (27 in total).

The candidate presents information on the following 67 citations: 33 citations or reviews in scientific journals indexed in world-renowned databases; 21 citations in monographs and collective volumes with peer review; 13 citations or reviews in non-indexed peer-reviewed journals.

Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova has supervised four doctoral students who successfully defended their dissertations, two of whom are foreign nationals.

Therefore, it can be concluded that the candidate for the academic position of "professor" exceeds the normative requirements of SWU "Neofit Rilski" for this position (550 points) by almost three times, achieving 1561.4 points.

Fulfillment of the qualitative requirements.

Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova is a prominent lecturer and a serious researcher in the fields of marketing, competitiveness, and entrepreneurial business. Her long-term interests and research in these current areas have allowed her to establish herself as an authoritative scientist whose publications are sought after and attract the attention of the scientific community. She demonstrates active participation in three national and four international projects, being the local manager of one of them. Additionally, Assoc. Prof. Dr. Kyurova has participated in ten internal university projects, having led one of them. She received two international scientific awards in 2022 at the 10th International Scientific Conference "MODERN RESEARCH AND TRENDS IN ECONOMICS, LAW AND SOCIAL POLICIES", University of Elbasan "Aleksander Xhuvani", Albania.

The candidate has reviewed 14 scientific works in the fields of management, family business, competitiveness, marketing, and tourism. She has participated in 27 scientific juries for the awarding of Ph.D. degrees (serving as chair of the jury in 9 procedures) and academic positions (serving as chair of the jury 3 times).

The candidate's total tenure in the Department of Business Management and Marketing at SWU exceeds 19 years (2005 - 2024), with almost 10 years as an associate professor (2014 - 2024). Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova's teaching work is diverse. It includes developing curricula, preparing bachelor's and master's lecture courses, working with students and doctoral candidates, and more. Thanks to her extensive experience as a lecturer, she teaches courses on "Marketing", "International Marketing", "Marketing Planning", "Pricing and Pricing Policy", "Entrepreneurship", "Business Entrepreneurship", "Distribution Policy" and "Pricing Strategies". The two textbooks and one teaching aid she co-authored significantly support the educational process.

Due to the high regard of her colleagues for her professional and personal qualities, the candidate for professor holds the following important administrative positions: from October 2015 to October 2023 - Deputy Dean for Academic Affairs at the Faculty of Economics of SWU "N. Rilski" and since January 2024 - Vice-Rector for Educational Activities – Bachelor's Programs and Accreditation at the university.

The quantitative and qualitative evaluation of the scientific and applied research output of Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova shows full compliance with the requirements for the academic position of "professor". The candidate's valuable scientific career and professional competencies fully meet the announced competition for the Department of Business Management and Marketing.

III. *Major Contributions of the Candidate's Scientific, Applied, and Teaching Activities*

Main Directions in Scientific Production.

The presented scientific works of Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova demonstrate the candidate's ability to identify current issues in management theory and practice and to propose modern solutions. The main directions of the presented scientific publications are as follows:

- Marketing, competitiveness, and pricing policy in entrepreneurial business.
- Management of entrepreneurial business in various sectors.
- Development of youth and social entrepreneurship.
- Innovations, innovative potential, and competencies of entrepreneurial business.

Evaluation of the Monograph as an Independent Object of Review.

The monograph "Pricing Policy of Entrepreneurial Business," presented as a habilitation work for participation in the current competition, is developed in 228 pages and published in 2020 by the University Publishing House "N. Rilski", Blagoevgrad. The focus of the presentation is the study of current issues related to pricing policy in entrepreneurial activity from both theoretical and practical perspectives. The conducted survey of entrepreneurial business in the Blagoevgrad region, carried out from September to December 2019, deserves high praise. The structure of the publication is balanced and logically well-constructed, facilitating the author's efforts to achieve the set goal and solve the related research tasks.

The first chapter is titled "Theoretical Problems of Pricing Policy in Entrepreneurial Business". It examines the role of pricing policy as a philosophy

of entrepreneurial business, outlines the features of pricing objectives, and presents their typology. Based on this, the essence and characteristics of pricing strategies and various pricing approaches are clarified. The second chapter of the monograph is dedicated to the factor-based conditioning of pricing policy in entrepreneurial business, investigating internal and external pricing factors. The chapter concludes with an analysis of factors influencing consumer price sensitivity. The third chapter presents an evaluation of the pricing policy in entrepreneurial business, featuring an analysis of the state of entrepreneurial business based on various indicators (legal form of business activity, number and size of enterprises, economic activity sphere, and market share size). The results of the evaluation of activities related to the formation and implementation of pricing policy and the analysis of the influence of pricing factors on pricing policy are presented. Special attention is given to the skills of entrepreneurs to conduct market research (studying consumer needs and attitudes, their satisfaction with the "quality-price" ratio, types of discounts, etc.). The competencies of entrepreneurs in pricing policy are also assessed.

I accept the scientific and applied contributions in the publications of Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova and am convinced that they are her personal work, resulting from her systematic scientific research activities. In summary, they can be formulated as follows:

1. Based on research in marketing and pricing policy, fundamental methodological and methodical principles have been further developed with a focus on entrepreneurial business. (1, 3, 38)
2. The characteristics and typology of the pricing objectives of entrepreneurial business, its pricing strategies, and various pricing approaches have been examined. (1, 38)
3. The relationship between marketing research and the marketing decision-making process has been established. The role of marketing orientation for

the development of family businesses, focusing on family enterprises in the tourism sector in the country, is highlighted. (3, 9, 21, 29, 32, 36, 37)

4. In terms of competitiveness, the essence and measures of corporate image, as well as the essence of marketing and innovation potential of enterprises, have been examined. A classification of external competitiveness factors is made, and a system of indicators for analyzing and evaluating their impact is proposed. (5, 14, 15, 16, 27, 33)
5. Current issues of communication policy with a focus on the trade sector, consumer satisfaction, customer relationships, and loyalty are examined. (18, 19, 25, 28)
6. Theoretical and practical issues related to the key role of international marketing activity for family business development, considering the analysis of cultural environment factors and the collection of necessary marketing information about them, are developed. (23, 26)
7. Theoretical principles of entrepreneurship in general, as well as youth, social, and family entrepreneurship, entrepreneurship in various sectors, and their development prospects, are studied. (2, 4, 6, 10, 11, 12, 13, 17, 20, 22, 24, 30, 31, 34, 35)
8. Current problems of management in entrepreneurial activity in various sectors in a highly volatile business environment (development of family business, digitalization, interweaving of crisis phenomena and processes, etc.) are developed. (4, 7, 13, 17, 20, 22, 30, 34)
9. Important theoretical and practical issues in the field of types of innovations, innovation potential, and creativity in entrepreneurial activity are examined. (10, 11, 34)
10. The essence and characteristics of entrepreneurial competencies are clarified, and a model of entrepreneurial competencies is proposed. (1, 8, 24)

Therefore, the contributions in the publications of Assoc. Prof. Dr. Vyara Kyurova reflect the high results achieved by the candidate in scientific research and teaching activities.

IV. *Critical Remarks and Recommendations*

I have no critical remarks on the candidate's documents submitted for this competition. I would recommend that, given the significant research potential, the candidate continues to seek opportunities to enrich lecture courses with results from empirical research.

V. *Conclusion*

The candidate's consistent scientific career and overall activity fully meet the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules for its implementation, and the Rules for conducting competitions for obtaining scientific degrees and holding academic positions at SWU "Neofit Rilski". *Based on the conclusions made in the review and the positive evaluations of the documents submitted for the competition and the candidate's work results, I confidently recommend that Assoc. Prof. Dr. Vyara Vasileva Kyurova be elected to the academic position of "professor" in the professional field 3.8. Economics (Marketing, Pricing Policy of Entrepreneurial Business, Entrepreneurship) at the university.*

Sofia, 05.08.2024

Member of the Scientific Jury:

/Prof. Dr. Mariyana Kuzmanova/